

L.p 45/W/14

Warszawa, dn. 04.08.2014

Szanowny Pan
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
Bronisław Komorowski

Szanowny Panie Prezydencie,

do podpisu przez Pana Prezydenta została przekazana ustawa o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił ustawę 11 lipca 2014 roku, natomiast Senat Rzeczypospolitej Polskiej przyjął ją bez poprawek w dniu 24 lipca 2014 roku. Do ustawy i jej procedowania mamy wiele zastrzeżeń. Szczególną uwagę Pana Prezydenta pragniemy jednak skierować na jej zapisy, które naszym zdaniem, podważają jej konstytucyjność, a także mogą mieć reperkusje międzynarodowe.

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym¹ (zawierała 40 odwołań do rozporządzeń Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego), była nowelizowana ustawą z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy — Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw², która liczyła 60 stron druku, a w ustawie występowało 60 odniesień do rozporządzeń Ministra NSzW. Obecnie - po krótkim czasie – ustawa z 27 lipca 2005 r. została po raz drugi gruntownie zmodyfikowana, praktycznie nie ma przepisu, w którym nie dokonano by zmian. Obecna nowelizacja liczy 92 strony z 22 odwołaniami do rozporządzeń Ministra NSzW. Dla porównania trzy ustawy dotyczące szkolnictwa wyższego obowiązujące w roku 2000 liczyły w sumie 113 stron i zawierały 5 odwołań do rozporządzeń odpowiedzialnego ministra³.

Będąc reprezentacją pracowników wyższych uczelni, od początku procesu obecnych zmian ustawy zwracaliśmy uwagę na negatywne skutki niektórych z wprowadzanych

1

(Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.)

2

(Dz. U. Nr 84, poz. 455)

3

Ustawa z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz. U. z 1990 r. Nr 65 poz. 385),
Ustawa z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz.U. 1997 nr 96 poz. 590),

Ustawa z dnia 12 września 1990 r. o tytule naukowym i stopniach naukowych (Dz.U. Nr 65, poz. 386, z 1997 r. Nr 43, poz. 272 oraz z 2000 r. Nr 120, poz. 1268).

zapisów⁴. Nie podejmujemy polemiki ze specyficzną ujmowaną autonomią uczelni, poprawnością działań legislacyjnych, licznymi ograniczeniami praw pracowniczych, czy brakiem dążenia do wprowadzenia ładu płacowego na uczelniach. Stwierdzamy tylko, że w kolejnych nowelizacjach Prawa o szkolnictwie wyższym, sprawy te ulegają pogorszeniu.

⁴ Stanowisko KSN NSZZ „Solidarność” z dnia 15.12.2012 r o niektórych założeniach projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw.

Jako Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”, zgodnie ze stanowiskiem Walnego Zebrania Delegatów KSN NSZZ „Solidarność” przyjętego 24 maja 2014 roku, musimy jednak stanowczo sprzeciwić się uchynieniu obecnego art. 152 ust. 1 i 2⁵, - „... Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność” nie może zaakceptować tych zmian ustawowych i podjąć w razie potrzeby wszelkie zgodne z prawem działania protestacyjne”⁶.

Zgodnie z dotychczas obowiązującym art. 152 ust. 1 ustawy p.s.w., ponadzakładowy układ zbiorowy pracy dla cywilnych pracowników uczelni publicznych ze strony pracodawców zawiera minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego. Według art. 152 ust. 2 materię układu określa art. 151 ust. 1 w/w ustawy. Za Wiesławem Skrzydło (Komentarz do art. 59 Konstytucji RP) przypominamy, że: *„Wśród ogromnej różnorodności form organizacyjnych powstających w oparciu o wolność zrzeszania się szczególnie rola, poza partiami politycznymi, których liczba wprawdzie jest duża, ale które skupiają niski procent obywateli, przypada związkom zawodowym, organizacjom społeczno-zawodowym rolników i organizacjom pracodawców, a więc różnym zrzeszeniom działającym w sferze ekonomicznej i produkcyjnej. Dlatego też tego rodzaju organizacjom poświęca Konstytucja odrębny artykuł, a także dotyczy ich ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 z późn. zm.). Szczególna rola tych organizacji wynika z tego, że są to partnerzy społecznego dialogu, o których wspomina art. 20 Konstytucji. O związkach zawodowych i ich roli wspomina także art. 12 Konstytucji traktujący o pluralizmie związkowym. Partnerami tego dialogu są, obok związków zawodowych, także organizacje społeczno-zawodowe rolników (dotyczy ich ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. o związkach zawodowych rolników indywidualnych; Dz. U. Nr 20, poz. 106 z późn. zm.), a także organizacje pracodawców (dotyczy ich ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców; Dz. U. Nr 55, poz. 235 z późn. zm.).*

Szczególny charakter organizacji regulowanych w art. 59 wynika stąd, że zostały one wyposażone w prawo do rokowań, do zawierania układów zbiorowych i innych porozumień. Działania tych organizacji dotyczą zatem życiowych problemów milionowych rzesz ludzi pracujących w gospodarce narodowej”.

Natomiast nawet w zapisie Komentarza⁷ do ustawy P.s.w., umieszczonym na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego stwierdza się, *„że stroną ponadzakładowego układu zbiorowego pracy może być właściwy minister, a nie organizacja pracodawców zrzeszająca uczelnie publiczne. Należy to rozumieć w ten sposób, że w przypadku uczelni publicznych ponadzakładowy układ zbiorowy pracy może zawrzeć tylko taki minister, natomiast nie może go zawrzeć organizacja pracodawców zrzeszająca uczelnie publiczne, nawet gdyby taka organizacja istniała lub została w przyszłości utworzona.”*

Uchylenie art. 152 ust. 1 powoduje brak możliwości zawierania ponadzakładowych układów pracy w szkolnictwie wyższym z powodu braku partnera do jego zawarcia dla ponadzakładowej struktury związkowej, jaką jest m.in. Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”. Ponieważ zawieranie układów zbiorowych pracy (zakładowych i ponadzakładowych) jest konstytucyjnym prawem związków zawodowych zawartym

5

Art. 152. 1. Ponadzakładowy układ zbiorowy pracy dla cywilnych pracowników uczelni publicznych ze strony pracodawców zawiera minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego, a uczelni wojskowych, służb państwowych, artystycznych, medycznych oraz morskich - właściwy minister wskazany w art. 33 ust. 2.

2. Ponadzakładowy układ zbiorowy pracy określa sprawy, o których mowa w art. 151 ust. 1.

⁶ Stanowisko Walnego Zebrania Delegatów Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” w sprawie pozbawienia społeczności akademickiej prawa do zawierania ponadzakładowych układów zbiorowych. Warszawa - Sękocin, 23-24.05.2014 r.

⁷ Prawo o szkolnictwie wyższym – Komentarz. Red. W. Sanetra, 2012, str. 361.

w art. 59. u.2 Konstytucji RP⁸, projekt nowelizacji uchylając art. 152 ust. 1 i 2 stoi w sprzeczności z zapisami tego artykułu Konstytucji RP.

Ponadto uchylenie art. 152 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym zgodnie z ekspertyzą jurydyczną⁹ dostarczoną przez nas Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży, również narusza przepisy ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych:

- 1) art. 8 ust. 2 konwencji Nr 87 MOP dotyczącej wolności związkowej i ochrony praw związkowych, przyjętej w San Francisco dnia 9 lipca 1948 r. (Dz. U. z 1958 r. Nr 29, poz. 125);
- 2) art. 4 konwencji Nr 98 MOP dotyczącej zasad prawa organizowania się i rokowań zbiorowych, przyjętej w Genewie dnia 1 lipca 1949 r. (Dz. U. z 1958 r. Nr 29, poz. 126),
- 3) art. 5 i art. 6 § 2 Europejskiej Karty Społecznej, sporządzonej w Turynie dnia 18 października 1961 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 8, poz. 67 z późn. zm.);
- 4) art. 28 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE z 2010 r., C 83, s. 389).

Powstaje zatem pytanie – dlaczego ustawodawca chce pozbawić związki zawodowe prawa do bezpośrednich rozmów, rokowań z dysponentem m.in. środków finansowych, jakim jest Minister?

Prosimy Pana Prezydenta o rozważenie w swoich działaniach przedstawionych argumentów oraz spowodowanie lepszego dostosowania ustawy o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym do obowiązującego stanu prawnego.

Przewodniczący
Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”

Bogusław Dołęga.

⁸ Art. 59. 2. Związki zawodowe oraz pracodawcy i ich organizacje mają prawo do rokowań, w szczególności w celu rozwiązywania sporów zbiorowych, oraz do zawierania układów zbiorowych pracy i innych porozumień.

⁹ Pismo L.p 44/W/14 z dnia 07.07.2014 KSN NSZZ „Solidarność” do Posła Piotra Baucia - Przewodniczącego Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży.